

FRAGMENTE INTERDEPENDENTE

Conditioned Self

- note despre procesul de lucru și poveștile materialelor folosite în proces

MIRELA IVANCIU

Obiectele și amintirile aduse de ele în memorie sunt fire ce conectează relațiile umane – relațiile și identitățile personale și sociale.

Un cadou poate conține o întreagă istorie a relațiilor personale, a statutului social, mentalității și emoției unei ființe umane sau chiar a unei întregi familii sau comunități. O *netsuke* – o mica sculptură Japoneză, sculptată în lemn sau fildeș - poate dezvălui o întreagă serie de istorii, căreia i-a fost martoră. Câteva astfel de istorii le putem citi în cartea *Iepurele cu ochi de chihlimbar*, scrisă de Edmund de Waal, scriitor britanic și faimos ceramist contemporan.

Colecția de *netsuke*; care este miezul cărții mai sus amintită, a aparținut istoricului de artă Charles Ephrussi, unchi al lui Edmund de Waal, care a locuit în Paris. Acesta a început să colecționeze *netsuke* la sfârșitul secolului al 19-lea. În 1899 a făcut cadou colecția vărului său, Viktor von Ephrussi din Viena, la căsătoria acestuia cu Emmy Schey von Koromla. Cei doi au fost străbunicii lui de Waal.

În timpul celui de-al doilea război mondial, fasciștii au rechiziționat palatul familiei Ephrussi din Viena. În 1938, menajera familiei a ascuns colecția de *netsuke* într-o saltea, pentru a o returna bunicii lui Edmund de Waal după război. Bunica lui de Waal, a primit 264 de *netsuke*, pe care le-a dus în UK. Colecția a fost moștenită de strănepotul său, Edmund de Waal. Acesta scrie povestea familiei în cartea sa *Iepurele cu ochi de chihlimbar*, o poveste care acoperă o perioadă de aproape 150 de ani, prin intermediul acestor obiecte prețioase.

Edmund de Waal spune că decizia de a da cu împrumut recent la *Jewish Museum* colecția de *netsuke*, permite acestora să spună povestea migrației, identității și exilului unei noi audiențe: „În *Iepurele cu ochi de chihlimbar*, am scris despre cum anume obiectele pot să evoce istorii prin atingere și, o condiție a acestui

împrumut este ca un grup să fie disponibil pentru a fi ținut în mână de către vizitatorii din *Jewish Museum*.”

Însă puține obiecte au destine atât de speciale precum *netsuke* din colecția de *netsuke* a lui Edmund de Waal, în jurul căreia s-au ținut atâtea povești și întâmplări. Din abundența de scene de gen căroră obiectele domestice le sunt martore, cel mai adesea, odată cu trecerea timpului nu rămâne mai nimic. Deseori, țesăturile, cum ar fi textilele domestice - șervete, fețe de masă, batiste sau perdele - trec de la o generație la alta sau de la un proprietar la altul, fără ca existența lor să fie pusă vreodată în valoare. Petele de vin roșu sau ceara roșie, topită a unei lumânări, care, în mod dramatic deteriorează albul perfect al pânzei de bumbac sau de in, devin pretexte și începuturi de povești care reconstituie scene domestice trecute, reale sau imaginare. Nu mai puțin semnificative pot fi rupturile, mai mici sau mai mari, țesute și re-țesute cu acul, pentru a putea prelungi viața și funcționalitatea unui șervet sau unei perdele.

Deși nu am scris o carte pentru a aduce la lumină viața familiei mele – de altfel suficient de obscură și anonimă – am ales să readuc la o nouă viață obiecte domestice vechi, găsite în cea mai mare parte, în casa socrilor mei care au murit acum câțiva ani.

În lucrul meu, nu încerc să șterg sau să diminuez imperfecțiunile vechilor țesături. Procesul meu creativ începe de obicei cu accentuarea petelor sau imperfecțiunilor pânzei. Tipărirea cu rugină a obiectelor, sau cianotipia sunt două dintre tehnicile favorite, care înlocuiesc tradiționala pictură pe pânză. Un întreg proces creativ se declanșează pornind de la curățarea pânzeturilor, repararea lor, brodarea lor cu motive decorative sau simbolice. Piese textile acumulează astfel noi straturi de sens.

Țesăturile ne conectează - fie ele piese de îmbrăcăminte sau pânzeturi domestice. Locuim în ele sau împreună cu ele, și le îmbibăm cu amintirile noastre. Cel mai adesea, ele ne vorbesc despre casă și acasă în termeni de distanță sau disipare.

Am început explorarea acestor interconexiuni pornind de la o mână de țesături. Le-am găsit într-o casă goală – casă care a aparținut socrilor mei – de care m-am ocupat, pendulând între nostalgie, încercare de a păstra, de a recupera și reconstrui un nou spațiu.

Ceea ce ar fi putut fi încă o reflecție cu privire la *vanitas* – toate sunt trecătoare, trăiește clipa – a luat o turnură diferită: o investigație asupra schimbării ca proces care pe cât ne răpește lucruri, experiențe și oameni, ne și aduce mereu lucruri, experiențe și oameni noi. Aceasta pentru mine a reprezentat provocarea de a înțelege existența noastră interdependentă, în care suntem suspendați între lucruri și relații ce apar și dispar într-o mișcare continuă, noi înșine fiind parte a acestei mișcări și schimbări continue.

Am început să construiesc pe un teren nesigur. Am suprapus straturi de cuvinte găsite peste țesături găsite. Am suprapus scris (poezie colaj), tipărit (colaj de imagini) și broderie (*applique* a unor fragmente vechi de mileuri sau broderie franțuzească sau belgiană, alături de imagini brodate). Textele de tip colaj poetic sunt scrise din fragmente culese întâmplător din cărți din biblioteca mea. Astfel, fragmente din povești diferite se amestecă cu emoții personale sau amintiri, fragmente ale imaginilor de corpuri umane culese din tradiții artistice și momente istorice diferite sunt asociate cu plante sau păsări, sau chiar ființe mitologice – cum ar fi un monstru marin medieval, transformat într-o ființă ce scuipă fluturi. Fragmentele vizuale citate din istoria artei europene sunt asociate cu motive populare din alte părți ale lumii – cum ar fi Mexic, India sau Tibet. Mici fragmente deconstruite din mileuri sau dantelă veche, își găsesc locul alături de bucăți de dantelă lucrată manual mai recente.

Metoda mea de lucru – ce implică colecție, deconstrucție și reconstrucție stratificată de textile domestice – m-a îndreptat spre o atitudine de acceptare și integrare a fragmentelor găsite accidental, a rupturilor sau pieselor cîrpite deja.

Cele două personaje, cărora lucrările mele le aduc omagiu și apreciere, sunt de fapt două părți ale aceleiași monede. Ele sunt prezențe simbolice, la fel de mult cât și prezențe reale.

Primul personaj ne duce cu gândul la evenimente traumatice.-Edmund de Waal reconstruiește istoria familiei sale, pornind de la minusculele *netsuke*, reflectând la teme precum anti-semitism, migrație și exil. Artistul britanic este o personalitate faimoasă, cu o voce distinctivă, ce poate fi ușor recunoscută atât prin literatura sa memorialistică, precum și prin instalațiile ceramice sensibile și inteligente. Luxul colecției de *netsuke* și povestea sa, fac vizibilă trauma migrației. Liniștea – ca *stillness*- ce aparține locurilor în care sunt instalate

obiectele de porțelan, se așează în conștiința privitorului prin alegerea materialelor, formelor, texturilor, culorilor și a luminii.

Al doilea personaj este Sofia Negrea – mama soacrei mele. Prezența ei vorbește în primul rând despre statutul anonim al majorității experiențelor feminine, statut ce apare cel mai adesea doar prin lucrul mâinilor și prin existența pieselor textile. În momentul în care am găsit trei ștergare de bucătărie, în care actul de a re-țese prin cârpire, a acoperit aproape întreaga suprafață a fiecărui ștergar, am decis să le prezint ca *ready-made* – cu o minimală înrămare decorativă de dantelă. Pentru mine, acest gest este un monument modest, dedicat muncii acestei persoane, precum și devotamentului, răbdării și simțului datoriei exercitate în cele mai modeste circumstanțe.

Astfel, acestei povești impresionante de devotament și generozitate prin care – Edmund de Waal a intrat în posesia obiectelor familiei, care altfel ar fi fost pierdute, îi așez alături un fragment din istoria privată a lucrului mâinilor ce povestește despre un loc al unei case modeste dintr-un colț al României. Ambele povești însă se referă la procesarea unor emoții, și, nu mai puțin, sunt punctul de turnură ce ajută la vizualizarea unor povești nespuse.